
De oude schoolstrijd is teneinde, al schijnen sommige politici gaarne die opnieuw leven in te blazen; er is niemand die er aan denkt de ‘gelijkstelling’ discutabel te stellen, maar voor de Hervormde Kerk moet de ware schoolstrijd nog beginnen. De Synode moge duidelijk uitspreken, dat het haar of diepe ernst is met de kerstening van het gehele onderwijs, of dat zij uiteindelijk zich wijden wil aan de christelijke school, dus in het spoor wil gaan der ‘Vrije Kerken.’²⁹

Na een uitvoerige bespreking waarin een minderheid zich distanteerde van de opstelling van de Raad, had toch hervormd denken in termen van volkskerk, apostolaat en kerstening de overhand. Dat leidde ertoe dat een commissie van synodeleden op basis van het memorandum een verklaring opstelde. Nadat de Commissie de gemaakte opmerkingen en amendementen verwerkt had, vond de stemming plaats over de door haar voorgestelde verklaring.³⁰ Daarin sprak de synode uit dat de Hervormde Kerk op grond van haar karakter als Christus-belijdende volkskerk medeverantwoordelijkheid droeg voor het gehele onderwijs dat aan de kinderen van ons volk werd gegeven. De Kerk moest in elke concrete situatie zich bezinnen hoe gehandeld zou worden naar de in de Kerkorde geformuleerde opdracht. Dat liep uit op de cruciale zin:

De Nederlandse Hervormde Kerk kan en mag in het huidige tijdsgewricht niet in het algemeen een voor allen geldende keuze doen tussen het bestaande openbare en het bestaande christelijk onderwijs.

Op grond van een door professor Haitjema³¹ ingediende amendement sprak zij ook uit dat het vraagstuk van de kerstening niet tot een oplossing kon komen tenzij er een principiële herziening van het wettelijk kader voor het onderwijs gerealiseerd zou worden. Vervolgens gaat de verklaring in op de verantwoordelijkheid voor de christelijke opvoeding van de ouders op grond van de bij de doop van hun kinderen afgelegde belofte. De Kerk kan en mag deze verantwoordelijkheid niet overnemen. Wel vermaande zij

De ouders, die aan de bijzondere christelijke school de voorkeur geven ervoor te waken, dat het Evangelie van Jezus Christus heerschappij voert over het daar gegeven onderricht en de overhand houdt over allerlei usanties en tradities. Daarnaast vermaant de Kerk de ouders, die aan de openbare school de voorkeur geven, erop aan te dringen, dat ook daar het onderwijs gedragen worde door de erkenning van en de eerbied voor het Evangelie.

²⁹ *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1951/52, 294-295.

³⁰ *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1951/52, 337-340; zie voor de tekst ook: *Documenten NHK*, 213-216.

³¹ T.L. Haitjema (1888-1972), van 1923 tot 1959 kerkelijk hoogleraar te Groningen, was een uitgesproken aanhanger van de Christus-belijdende volkskerk en van de herkerstening van Nederland.